

быць распрацоўка тэматыкі дакладаў на студэнцкую навуковую канферэнцыю. Лепшыя студэнты могуць пісаць па названай тэматыцы дыпломныя работы, і ў гэтым вялікія магчымасці супрацоўнікаў кафедр.

Для факультэтаў культуралогіі і народнай творчасці можна прапанаваць спецкурсы па сучаснай гісторыі з улікам спецыфікі гэтых факультэтаў. Матэрыял ёсць вельмі цікавы, і ён мог бы стаць асновай як курсаў, так і дыпломных прац, што садзейнічала б новаму, больш глыбокаму і сучаснаму падыходу да сістэмы адукацыі ў нашым універсітэце.

Трамбішкі У.У.,
ст.выкладчык

МЕСЦА ФІЛАСОФІІ Ў СІСТЭМЕ КУЛЬТУРЫ

У ходзе гісторыі змяняліся цывілізацыі і дзяржавы, філосафы і філасофскія сістэмы, але філасофія заўсёды займала адно з асноўных месцаў у сістэме культуры. Не важна, аб якой філасофіі ідзе гаворка: пра нямецкую, французскую або беларускую. Уся справа ў тым, што пры філасофскім асэнсаванні прыроды, грамадства і мыслення ажыццяўляецца адлюстраванне свету з дапамогай філасофскіх катэгорый. Не ўсякія паняцці з'яўляюцца катэгорыямі, а толькі тыя, якія носяць найбольш агульны характар. Да такіх можна аднесці змест і форму, з'яву і сутнасць, частку і цэласць, элемент, структуру і сістэму, адзінкавае і агульнае, прычыну і вынік, неабходнасць і выпадковасць, магчымасць і сапраўднасць і інш. У розных гістарычных перыяды катэгорыі напauняліся розным зместам. Іх тлумачэнне залежыць ад узроўню грамадскіх і асабістых ведаў, ад прыналежнасці філосафа да той або іншай філасофскай сістэмы. Пры дапамозе катэгорый чалавек пазнае свет. Гэта адносіцца і да катэгорый сацыяльнай дзейнасці: грамадска-эканамічная фармацыя і цывілізацыя, базіс і надбудова, грамадская вытворчасць і матэрыяльная вытворчасць, прадукцыйныя сілы і вытворчыя адносіны, каштоўнасці і іншыя.

Знаёмства з катэгорыямі аднолькава патрэбна як бібліятэкару, так і музыканту, сацыяльнаму псіхологу і мэнаджэру, метадысту-педагогу і

ражысёру свята, таму што праца кожнага чалавека мае форму і змест, сістэму і структуру і г.д.

У сваю чаргу развіццё зместу катэгорый садзейнічае развіццю самой філасофіі і развіццю асобы.

Філасофія займае адно з цэнтральных месцаў у сістэме духоўнай культуры дзякуючы таму, што яна садзейнічае фарміраванню свядомага светапогляду.

У сучасным жыцці, калі адбываюцца глыбокія перамены, філасофія можа выконваць у сістэме духоўнай культуры наступныя функцыі:

- 1) фарміраваць культуру мыслення;
- 2) садзейнічаць пазнанню навакольнага свету;
- 3) выхоўваць маральна-этычныя нормы;
- 4) садзейнічаць росту самасвядомасці;
- 5) выступаць у якасці тэарэтычнага пазнавальнага прадмета;
- 6) функцыю аксіялогіі і праксіялогіі;
- 7) прапаноўваць метады пазнання свету.

Усе пералічаныя функцыі самі па сабе нічога не значаць да таго часу, пакуль гісторыя філасофіі і філасофія не стануць асабістымі ведамі. Без асабістых ведаў чалавек выступае не ў якасці суб'екта, а ў якасці аб'екта светапогляду і сацыяльнай дзейнасці.

Такім чынам, філасофія ў сістэме культуры садзейнічае фарміраванню светапогляду, які абапіраецца на традыцыі, але не адмаўляе і новае, што нараджаецца ў грамадскім жыцці. Пры гэтым неабходна бачыць і тое, што не ўсякае новае можа быць карысным у развіцці грамадства і асобы.

Прызнанне ролі філасофіі ў сістэме духоўнай культуры дазваляе ўлічваць узасмасувязь грамадскага і асабістага ў культуры наогул і ў культуры выкладання філасофіі ў вышэйшых навучальных установах. У прыватнасці, выкарыстоўваючы такі падыход, трэба ў працэсе выкладання філасофіі ўлічваць асаблівасці той або іншай спецыяльнасці. Але гэта не значыць, што трэба асобна выпускаць падручнікі па гісторыі філасофіі і філасофіі для ўсіх факультэтаў і спецыяльнасцей.